

Основні напрямки та форми виховної роботи в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка

Наталія Моїсєєва,

кандидат філософських наук, доцент,
Харківський національний технічний університет
імені Петра Василенка

Виховна робота університету здійснюється відповідно до Концепції національного виховання студентської молоді, що ухвалена Рішенням Колегії Міністерства освіти і науки від 25 червня 2009 р., протокол № 7/2-4.

В розробці цієї Концепції брали участь представники нашого університету. Відповідно до Концепції національного виховання студентської молоді була відредагована Концепція виховної роботи університету. Виховна робота інтерпретується як важливий чинник формування у студентів свідомого патріотизму та відповідальності громадянина України.

Провідною ідеєю виховної роботи є поєднання кращих традиційних методів виховання, що пройшли апробацію в минулі століття та прогресивних сучасних підходів, що дозволяє позитивно вплинути на психологічний розвиток студентів, а також сформуванню їх духовний світ на основі гуманістичних цінностей.

Підхід до виховної роботи побудований на основі осмислення ряду концептуальних положень Конституції України, Закону «Про освіту», «Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»», «Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти»,

«Концепції громадянського виховання», «Положенні про державний вищий навчальний заклад», відповідних наказів Міністерства науки і освіти України та інших законодавчих і нормативно-правових актів. Підвищенню ролі виховної роботи серед усього населення, в тому числі й студентської молоді, також сприяє реалізація Указу Президента України №574/2000 від 07.04.2000р. «Про заходи щодо розвитку духовності, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян».

Змістовна сторона виховної роботи включає в себе такі основні моменти: забезпечує можливість доступу студентської молоді до вичерпної інформації з питань досягнень світової та вітчизняної культури; вільного самовизначення студентської молоді в світоглядних позиціях, духовних інтересах і цінностях після подання широкої та об'єктивної інформації про світоглядні позиції, духовні інтереси та цінності як вітчизняного, так і світового рівня; оволодіння молодими людьми конституційних основ законодавчих актів держави; вироблення необхідності визначення кожною молодою людиною своєї громадянської позиції, любові до Батьківщини, пріоритетності

людини, її середовища проживання та всього живого на Землі, пріоритетності культури та духовності.

Система виховної роботи першочергово базується на виробленій українським народом впродовж багатьох віків системі поглядів, переконань, ідей, ідеалів, традицій, звичаїв. Своєю сутністю вона покликана суттєво вплинути на формування світоглядної позиції молодого людини, на ціннісні орієнтації особистості на основі установлених, перевірених народним досвідом традицій виховання і прогресивних світових педагогічних надбань.

У 1994 році рішенням вченої ради університету було створено Раду з виховної роботи, згодом реорганізовану у комітет у справах сім'ї, молоді та спорту. Аналогічні структури було створено на факультетах. Водночас було створено й студентські комітети різних рівнів.

Управління виховним процесом в університеті здійснюють: ректорат вчена рада та комітет у справах сім'ї, молоді та спорту, якому підпорядковуються аналогічні структури, створені в інститутах, відділом з навчально-виховної роботи координується виховна робота, надається методична допомога. Ефективність керівництва виховним процесом забезпечується тим, що до нього активно залучаються студентський комітет, рада студентського містечка, профспілковий комітет, частина роботи яких спрямована на вирішення соціальних та побутових питань студентської молоді. Особливу роль у виховному процесі відіграють гуманітарні кафедри, бібліотека з читальними залами, музей історії університету, студентський інститут новаторської діяльності, інститут кураторів-наставників, у виховному процесі беруть участь рада ветеранів університету, газета «Сільський інженер».

Конкретизація проведення виховної роботи в університеті базується на Концепції виховної роботи ХНТУСГ, на Комплексному плані виховної роботи на навчальний рік, плані роботи комітету у справах сім'ї, молоді і спорту, студент-

ського комітету, календарному плані поточних заходів, які затверджуються на засіданні вченої ради університету.

Для реалізації виховних заходів Комплексного плану виховної роботи в університеті поєднуються дії ректорату, директоратів інститутів, кафедр, структурних підрозділів. Керівництво виховною роботою в інститутах здійснюють директорати та їх робочі органи — комітети у справах сім'ї, молоді та спорту. Активну допомогу їм надають студентські комітети інститутів, студентські ради гуртожитків. На початку навчального року на засіданнях вчених рад інститутів заслуховується доповідь заступника директора про проведені заходи з виховної роботи і затверджуються плани на поточний рік. З метою коригування виховної роботи в університеті у вересні проводиться засідання комітету у справах сім'ї, молоді та спорту, на якому обговорюються плани з виховної роботи в інститутах та в університеті в цілому, що потім виносяться для затвердження на вчену раду університету. З метою активізації роботи студентських комітетів інститутів, рад гуртожитків університету щомісячно проводяться спільні засідання з комітетом у справах сім'ї, молоді та спорту, радою ветеранів та профспілковим комітетом університету. В інститутах заступники директорів з виховної роботи раз на тиждень проводять засідання старост академічних груп з метою організації навчального процесу, проведення культурно-мистецьких заходів, підготовки та проведення спортивних змагань.

Місце кафедр у виховному процесі університету — формування виховного впливу викладачів на студентство під час проведення занять, організація на кафедрах роботи різноманітних гуртків та клубів за інтересами, проведення різнопланової науково-дослідної роботи разом зі студентами, забезпечення роботи в кожній академічній групі кураторів (наставників) груп. Найбільш тісно пов'язаною з повсякденним життям студентської молоді

є кураторська система. В університеті працює рада кураторів, засідання якої відбуваються щомісячно. Викладачі-куратори академічних груп організують свою роботу на основі Положення про куратора академічної групи, узгоджують з планами роботи ради кураторів інституту та університету. На допомогу кураторам видано «Методичні рекомендації кураторам академічних груп» та розроблено Журнал куратора. Протягом навчального року постійно здійснюється контроль форми і змісту проведення кафедральної виховної роботи. На початку навчального року і в кінці кожного семестру проводяться семінари кураторів груп на рівні інститутів, на яких підводяться підсумки виховної роботи. На даний час розробляється Положення про конкурс «Кращий куратор року».

В структурі системи виховної роботи ХНТУСГ важливе місце посідає студентське самоврядування, центральним органом якого є студентський комітет, покликаний сприяти гармонійному розвитку особистості студента, формувати навички майбутнього організатора, керівника, а також забезпечити реалізацію студентською громадою своїх прав, обов'язків та ініціатив. Участь в роботі студентського комітету формує і розкриває творчий потенціал, талант, ініціативу, новаторство, сприяє розвитку якостей лідера, виробляє активну життєву позицію. Студентський комітет працює за такими напрямками: навчальна робота (навчання, професійне виховання, профорієнтаційна робота, підтримка малого підприємництва), наукова робота (студентське наукове товариство, технічна творчість, науково-комп'ютерні дослідження), виховна робота (національно-громадянське виховання, культурологічна робота, фізичне виховання і спорт тощо), організаційна робота (трудові справи, преса, шефська робота, зв'язки з іншими ВНЗ, міжнародне співробітництво). Важливу повсякденну роль у діяльності студентського самоврядування відіграє комітет у справах

сім'ї, молоді та спорту, підтримка та допомога, координація спільної діяльності якого є постійною. Комітет у справах сім'ї, молоді та спорту та студентський комітет є структурними одиницями університету, їх керівники — членами вченої ради та ректорату.

Головними завданнями співпраці комітетів є удосконалення навчально-виховного процесу, спрямоване на сумлінне навчання, виховання духовності і культури студентів.

В нашому університеті студентське самоврядування функціонує безперервно. Активно працюють студентські клуби, студентські ради гуртожитків, профорги студентських груп та студентські сектори в профбюро інститутів та профкомі університету. Студентські лідери беруть активну участь у роботі Об'єднаної ради студентського самоврядування аграрних ВНЗ Міністерства аграрної політики України та Всеукраїнської студентської ради при Міністерстві освіти і науки України, є учасниками роботи «Студентської республіки» при обласному комітеті у справах молоді, різноманітних спортивних та культурно-масових заходів університетського, міського, обласного та загальноукраїнського рівнів. Здійснюється робота за різними напрямками та участь у різноманітних заходах: співпраця з радою ветеранів університету, акціях «Молодь за здоровий спосіб життя», «Антиспід», участь у міжнародному форумі студентських комітетів (за участю ВНЗ Росії, Білорусі, України), школі «МЕР» (механізм ефективного розвитку), участь у міжнародному турнірі «Дебати» (14 місце з 96 команд і отримання статусу учасника міжнародних турнірів), кращі студенти беруть участь у конкурсах «Молода людина року», «Жінка року», «Кращий студент року» тощо.

Важливим напрямком роботи студентського комітету є підтримка розвитку малого підприємництва в Харківській області. В університеті працює студентський інститут новаторської діяльності. Спільно з інститутом інноваційного менеджменту,

комітетом у справах сім'ї, молоді і спорту студентський комітет взяв участь в Міжнародній науково-практичній конференції «Україна в контексті євроінтеграції» і є учасником проекту «Григорій Сковорода-300».

Студентський комітет активно бере участь у профорієнтаційній роботі у школах міста й області.

Виховання інтелектуальної еліти суспільства потрібно здійснювати на основі цілеспрямованого формування національно-громадянських засад, професійних знань, умінь та навичок студентів як майбутніх фахівців аграрного сектора України. Ідеологічне спрямування виховної роботи здійснюють гуманітарні кафедри, бібліотека, музей ХНТУСГ, рада ветеранів. Гуманітарні кафедри проводять виховну роботу зі студентами як під час занять, так і в позааудиторний час в навчальних корпусах та гуртожитках. Перед гуманітарними кафедрами стоїть важливе завдання з виховання майбутніх спеціалістів АПК як людей з високою політичною культурою, патріотів своєї Батьківщини. Гуманітарні кафедри активно працюють в даному напрямку — це: пропаганда сучасних політичних, економічних та соціальних реформ в Україні; виховання у студентства поваги до прав і свобод людини і громадянина України, Конституції України, державної символіки, опанування культурного надбання українського народу; виховання чіткої громадянської позиції, прищеплення молодим людям віри у верховенство Закону; виховання патріотизму, національної свідомості, поваги до історичного минулого українського народу; впровадження у суспільну свідомість молоді загальнолюдських моральних цінностей; широкого знайомства та залучення до цінностей світової демократії; формування здорового способу життя, відмову від шкідливих для здоров'я звичок, систематичне заняття фізкультурою, спортом, загартування, раціональне харчування; виховання поваги до обраної професії,

до традицій свого навчального закладу, викладачів, наставників, кураторів, виховання оптимізму та впевненості у своєму майбутньому; підтримання нормального психологічного клімату в студентському колективі і сім'ї, культивування корисних умінь, розвиток та ствердження студентського самоврядування.

Даний напрямок реалізується як через навчальний процес: лекції, семінари, так і різноманітні позааудиторні заходи: участь у науково-практичних конференціях, роботі наукового студентського товариства, засіданнях тематичних круглих столів, клубів за інтересами, гуртках, бесідах тощо. Гуманітарними кафедрами розроблено тематику рефератів за напрямком «Моя земля — земля моїх батьків». Кожний студент молодших курсів готує реферат на одну із тем: «Мій рідний край», «Історія та побут українського народу», «Українська хата», «Українські народні промисли», «Українські свята та обряди» тощо.

На професійному рівні виховну роботу серед студентської молоді в університеті здійснюють: кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії і історії України; кафедра культури; кафедра мовної підготовки; кафедра фізичного виховання та спорту та спортивний клуб; бібліотека з читальними залами; студентський.

Активно працюють студентські клуби «Всесвіт», «Соціоніка», «Геополітика» з філіалами у гуртожитках. Студенти готують наукові роботи, беруть участь у засіданнях круглих столів щодо обговорення актуальних проблем сьогодення.

Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» разом з Інститутом інноваційного менеджменту плідно працює над реалізацією проекту «Григорій Сковорода-300». Проводяться міжнародні науково-практичні конференції, семінари, виїзні лекції, сквородинівська тематика включається до дипломних робіт випускників філософської магістратури кафедри. З метою культивування кращих рис української ментальності (працелюбності,

індивідуальної свободи, глибокого зв'язку з природою та ін.) за ініціативою кафедри відбуваються екскурсії до Національного літературно-меморіального музею Г. Сковороди та проведення студентських філософських сквородинівських читань, що сприяє формуванню у студентства патріотичних почуттів, любові до історії рідного краю, гордості за видатних земляків та нового філософського погляду на осмислення проблем сьогодення.

На базі кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування», філософії і історії України розпочато роботу постійно діючого семінару «Гендер: від проблеми до консенсусу».

Викладачами кафедри здійснюються психологічні тестування і соціологічне анкетне опитування студентів та слухачів філософської магістратури щодо виявлення їх творчого потенціалу та перспектив майбутнього працевлаштування, а також щодо недоліків навчального процесу. Заплановано створення Центру психологічної допомоги.

Кафедрою мовної підготовки традиційно проводяться заходи щодо відзначення Міжнародного Дня писемності і грамотності, Європейського дня іноземних мов, Всесвітнього дня перекладача, ювілеїв письменників та видатних діячів. Під керівництвом викладачів кафедри студенти щорічно беруть участь у Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика.

Результатом роботи Клубу любителів іноземної мови, що працює на кафедрі, є підвищення культурного рівня студентів, розширення їх світогляду, знайомство з культурою і традиціями країн, мова яких вивчається. Закріплення спілкування англійською, німецькою і французькою мовами дає можливість студентам проходити практику і стажуватися в країнах Європи і США, більш глибоко вивчати мову, економіку, техніку і технологічні процеси в сільськогосподарському виробництві. Кафедра проводить виховну роботу зі студентами-іноземцями: екскурсії містом,

до музеїв, тематичні вечори, національні свята тощо.

Кафедра культури здійснює культурологічну роботу серед студентів та їх естетичне виховання. Разом з профспілковою організацією, комітетом у справах сім'ї, молоді та спорту та студентським клубом вони є ініціаторами й організаторами діяльності колективів художньої самодіяльності, клубу веселих та кмітливих, шоу-концертів, вечорів відпочинку і т.п., проведення численних культурних заходів, зокрема, традиційних: «День знань», конкурс самодіяльності «Дебют першокурсників», «Кубок університету КВК», «Свято випускників», є учасниками різноманітних конкурсів художньої самодіяльності, а саме — Всеукраїнського фестивалю художньої самодіяльності «Софіївські зорі» серед аграрних закладів освіти, «Студентська весна», «Таліца», Обласного конкурсу естрадних виконавців серед ВНЗ під патронатом губернатора, конкурсу до Дня студентів, конкурсу «Студент року», конкурсу «Міс Студентство» до Дня молоді тощо.

Сьогодні творчі колективи університету посідають одне з провідних місць як у м. Харкові, так і серед вищих аграрних навчальних закладів України. Вокально-хореографічний колектив «Берегиня» має звання сразкового.

Викладачі кафедри зі студентами постійно відвідують музеї, театральні вистави, працює клуб театралів.

Культурно-виховна діяльність посідає одне з пріоритетних напрямків у роботі бібліотеки, яка координує її з кафедрами університету, з культурними центрами та освітянськими установами Харківщини. Бібліотека сприяє відродженню національних і культурних традицій, використовуючи для цього перегляди літератури, літературно-музичні вечори, лекції-огляди, вікторини, книжкові виставки, зустрічі з творчими людьми міста та багато іншого. В читальних залах постійно функціонують книжкові тематичні виставки, що відображають актуальні питання нашого часу. Плідно

працює творче об'єднання «Сузір'я». Культурно-просвітницьким центром «Світогляд» проводяться мультимедійні віртуальні уроки «Знайомтесь, Харків!», «Душа співає», присвячений творчості К. Шульженко, «Посмішка «Маестро», присвячений творчості Л. Бикова.

У студентських групах читаються лекції-огляди, присвячені життю та творчості письменників, художників, видатних осіб, історичним подіям тощо. Цікаву роботу щодо виховання бережливого ставлення до культури, традицій, долучення до спадщини народу проводить літературно-музичний театр «Джерело», що працює протягом десяти років, в репертуарі якого постановки уривків класичних творів, гуморесок, привітання до Різдва та новорічних свят, концерти і конкурси до Дня закоханих, Міжнародного жіночого дня, літературно-музичні вечори до знаменитих та пам'ятних дат, на молодіжну тематику: «Рідна Україно, вишневий мій краю», «Кохання двох сердець», «Філософія життя» до дня народження Скороди, «Бібліотекар — перший провісник краси і знань», зустрічі з письменниками, поетами міста Харкова.

Бібліотека вдало розвиває клубні форми роботи. При бібліотеці створені Клуб любителів книги, Клуб любителів поезії, плідно працює протягом п'яти років туристично-краєзнавчий клуб «Патріот», в активі якого — екскурсії Слобожанщиною та Україною. Клубом «Патріот» до 65-ти річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні виконано план туристично-краєзнавчого маршруту «Міста-герої України», пропонуються маршрути краєзнавчого циклу «Відродження національних традицій, історія міст і сіл України».

Важливим напрямком роботи музею історії ХНТУСГ є патріотична робота, виховання у кожного студента почуття гордості за свою Батьківщину, свій рід, батьківську домівку та свій навчальний заклад. Музей університету бере участь у вихованні студентства через наступні заходи: екскурсії, оглядові бесіди в сту-

дентській аудиторії, зустрічі до знаменних дат, акції «Пам'ять», представлення тематичних експозицій. Доброю традицією є проведення на початку навчального року екскурсій та ознайомлення студентів перших курсів з історією, науковими досягненнями, творчими та спортивними здобутками. Плідно працює студентська пошукова група. Традиційно відбуваються студентські зустрічі з ветеранами війни і праці, видатними людьми, кращими випускниками відвідування історичних пам'ятних місць Великої Вітчизняної війни, музеїв міста. В університеті діє група «Милосердя» з числа студентського активу для надання допомоги ветеранам війни та праці.

У тісній співпраці з ветеранською організацією та профспілковим комітетом забезпечується надання допомоги пенсіонерам-ветеранам ХНТУСГ, проводяться зустрічі з учасниками Великої Вітчизняної війни — визволителями Харкова та України у рамках підготовки та проведення Дня Перемоги, екскурсії до музею ВВВ «Висота маршала Конєва», Меморіалу Слави, Меморіального комплексу «Дробицький яр», на Курську дугу.

З метою формування знань і навичок фізичної культури, забезпечення повноцінного фізичного розвитку студентів, фізичного, духовного та психічного загартування проводить велику роботу кафедра фізичного виховання та спортивний клуб, що діє на базі цієї кафедри через роботу спортивних секцій, проведення спортивно-масових заходів, спартакіад серед студентів і співробітників університету та організацію участі спортсменів університету у змаганнях різного рівня.

Університетом обрані флагманські види спорту, які відповідають задачам професійно-прикладної фізичної підготовки спеціалістів АПК та можуть розвиватися згідно рівня матеріальної бази: вільна боротьба, регбі, настільний теніс, футбол, гирьовий спорт, шахи, шашки, волейбол, бадмінтон. Спортивна команда університету — одна з кращих серед

команд аграрних навчальних закладів України. Особливо слід відмітити футбольну команду Інституту механотроніки і систем менеджменту та команду з регбі Інституту технічного сервісу — чемпіона України 2009 року.

Збірна команда університету з вільної боротьби протягом багатьох років посідає перші та призові місця серед харківських ВНЗ, Спартакіаді України, Кубку України, чемпіонаті України, міжнародних турнірах.

Є доброю традицією проведення університетської спартакіади. Свято спорту висвітлюється в засобах масової інформації Харківської області та України.

Популярністю користуються ігрові види спорту, важка атлетика, боротьба, теніс, аеробіка. Викладачі кафедри фізичного виховання та спортивний клуб, а також штатні тренери ДСТ «Колос» організують та проводять спортивно-тренувальну роботу у 16 спортивних секціях, де займається 2632 студента нашого університету.

Зараз в університеті діє стійка спортивна інфраструктура від масового спорту до спорту високих досягнень.

З 2009 року в університеті створена Козацька паланка, пріоритетом роботи якої є екологічна діяльність, підтримання правопорядку та пропаганда здорового способу життя.

Особлива увага в університеті надається проведенню виховної роботи в студентських гуртожитках. Виховні заходи в гуртожитках проводяться інститутами (за планами виховної роботи), кафедрами (за планами-графіками виховної роботи і чергування викладачів у вечірній час), студентськими радами гуртожитків. Основні з виховних заходів, що проводяться в гуртожитках: бесіди і зустрічі до святкових та знаменних дат, зустрічі з лікарями, юристами та працівниками правоохоронних органів, вечори запитань та відповідей на різну тематику (трудова, правова, естетична, моральна, патріотична, екологічна, фізична виховання), трудові години по

упорядкуванню території гуртожитків, бесіди щодо виконання вимог внутрішнього розпорядку, консультації з підготовки до здачі екзаменаційних сесій та задачах практик тощо. Куратори та медпрацівники традиційно проводять бесіди щодо здорового способу життя, профілактики небезпечних хвороб, з підготовки студентської молоді до подружнього життя. Так, за участю Харківської асоціації студентів проводяться лекції «Сім'я як школа кохання» та «Сімейні цінності».

Щомісячно в кожному гуртожитку проводяться засідання студентських рад. На основі рішень останніх кожний мешканець гуртожитку відпрацьовує по благоустрою свого гуртожитку до 10 годин. Студентські ради гуртожитків за підтримки студентського активу, адміністративно-господарчої частини університету, профспілкового комітету, комітету у справах сім'ї, молоді і спорту та керівництва інститутів покращують умови проживання в гуртожитках, а саме за рахунок створення кімнат для самостійного навчання, занять спортом, комфортних душових кімнат. Підтримання порядку в гуртожитку — заслуга студентської ради. Як результат — останні 10 років студентське містечко ХНТУСГ — лідер серед аграрних ВНЗ України у Всеукраїнському конкурсі «Гуртожиток — наш дім».

Щодо комплексного підходу до вирішення проблеми боротьби зі СНІДом та наркоманією в університеті на постійній основі проводяться різноманітні інформаційні акції, спортивні змагання, тематичні книжкові виставки та інше. До їх проведення залучаються працівники ОВС, прокуратури, відділу боротьби з наркоманією СБУ, у справах сім'ї і молоді, лікарі-наркологи міського наркологічного диспансеру, міського «Центру СНІД», працівники міської соціальної служби для молоді. Практикується періодичне медичне обстеження студентів, проводяться соціологічні дослідження щодо вивчення проблеми СНІД і наркоманії.

особлива увага в останні роки надається розвитку клубної роботи. Діють клуби КВК, клуб інтелектуалів, клуб дебатів, клуб інформаційних технологій, клуб молодії сім'ї, літературно-музичний клуб, клуб любителів джазу, клуб естетичного виховання, клуб любителів гумору, екологічний клуб, клуб любителів здорового способу життя, клуб «Любителі англійської мови», студентська телестудія, прес-клуб, клуб української культури та самобутності, клуб бардів, клуб образотворчих мистецтв.

З початку 2008 року в університеті організовано Центр працевлаштування студентської молоді. На даний час розроблено положення про даний Центр та

підписано угоду про спільну співпрацю з Обласним центром зайнятості. Розпочато створення комп'ютерного банку даних робочих місць, вакансій та інших пропозицій на ринку праці.

З метою формування правової та гендерної культури молоді викладачами кафедри Безпеки життєдіяльності проводяться бесіди для студентів щодо підвищення правової культури особистості, на базі кафедри працює семінар з правового навчання.

Покращення якості фахової та гуманітарної підготовки спеціалістів, посилення виховної роботи, її ролі як важливого напрямку діяльності університету є одним з основних завдань сьогодення.

10.06.2010